

H/dw

DJAKARTA.

27 Mei

195 0.

Nr. 215.

Amice,

Heden kom ik U persoonlijk inlichten over een complicatie die enerzijds een lachbui zou kunnen verwekken en anderzijds tot grote verontwaardiging aanleiding geeft.

Toen voor mijn komst hier te lande de ambtswoning van de Hoge Commissaris gekocht werd, bleek in een paviljoen op het achtererf een tweetal employé's van een Engelse Bank, t.w. de Charter Bank of India, Australia and China, te wonen. Er werd een "gentlemen agreement" gesloten waarbij bepaald werd dat beide Engelsen het paviljoen zo spoedig mogelijk zouden ontruimen en wel zodra zij over een passende woonruimte de beschikking zouden krijgen.

Na mijn ambtsaanvaarding heeft de Heer de Beus enige malen de bemiddeling van de Engelse Consul-Generaal ingeroepen om deze lieden van het ex-territoriaal erf te doen verdwijnen. Van de Engelse Consul-Generaal, die later Raad bij de Engelse Ambassade werd, werd niet veel medewerking ondervonden en de Engelse employés namen het standpunt in dat zij alleen wilden verhuizen indien zij evenveel woonruimte zouden terugkrijgen. Aan deze eisen wenste de huisvestingsorganisatie te Djakarta, waarschijnlijk terecht, niet te voldoen. Het resultaat was dat deze lieden niet tot vertrekken te nopen waren en, waar zij uiterlijk schijnbaar geen aanstoot verwekten, was het moeilijk hen wegens slecht gedrag de deur te wijzen.

Intussen vernam ik, kort na de vlucht van Westerling, van Generaal Buurman van Vreeden dat Westerling voor zijn vlucht aan Borghouts had medegedeeld dat hij o.a. dakloos zijde, op het erf van de Hoge Commissaris had gelogeed. Ik heb dit aanvankelijk als grootspraak van Westerling beschouwd en tegen Buurman van Vreeden gezegd dat, indien dit zo zou zijn, de wacht van de Djakartase Politie voor mijn ambtswoning gefaald heeft.

Zijner Excellentie Mr. J.H. van Maarseveen,
de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijdsdelen,
Plein 1,
's-GRAVENHAGE.

-Wel-

Wel heb ik daarna opdracht gegeven deze Engelsen nauwkeurig gade te slaan om na te gaan of er geen gelegenheid zou zijn hen kwijt te raken.

Kort geleden kwam Generaal Buurman van Vreeden mij echter mededelen dat bij het onderzoek van de arrestanten op Onrust één der arrestanten verklaard had dat hij op het erf van de Hoge Commissaris een doosje met juwelen van Mevrouw Westerling in ontvangst genomen had van een Engelsman die zich Tony Reading noemde en dat hij meende te weten dat deze Reading Westerling te logeren gehad had.

De Auditeur-Militair Hustinx zond mij het betreffende proces-verbaal en ik heb de Heer de Beus verzocht deze zaak nog eens met den Heer Hustinx op te nemen. Deze heeft persoonlijk een nieuw verhoor afgenomen en de arrestant verzocht hem de plaats te tonen waar hij het kistje in ontvangst had genomen. De arrestant is toen door een achter-ingang mijn erf opgegaan en toonde het paviljoen waar de Engelsen wonen.

Het kistje had mijn bijzondere aandacht getrokken omdat volgens persberichten uit Singapore Westerling inderdaad een kistje met juwelen bij zich had. De arrestant gaf een signalement van Tony Reading en dit klopte opvallend met de beschrijving die mijn inwonende secretaresse van één der Engelsen gaf.

Ik wilde toen dat deze Engelsen op korte termijn, hoe dan ook, van mijn erf zouden moeten verdwijnen met dien verstande dat ik voor verwijdering met de sterke arm geen hulp van de RIS kon inroepen omdat ik deze Engelsen anders aan het gevaar van een arrestatie zou blootstellen. Ik heb den Heer de Beus derhalve verzocht met de beschikbare gegevens in de hand de medewerking van de Engelse Ambassade in te roepen om de betrokken lieden tot een vrijwillig vertrek te nopen.

Heden kwam de Heer de Beus mij rapporteren dat de Engelse Ambassade de zaak onderzocht had en dat Tony Reading door de mand is gevallen. Hij heeft zowel het kistje voor Westerling in bewaring gehad en hij heeft bovendien Westerling en echtgenote onderdak in zijn paviljoen verleend. Van Engelse zijde heeft men besloten dat deze Engelsman per eerste gelegenheid naar Engeland terug moet.

Wat de tweede Engelsman betreft, die hier misschien formeel buiten staat, nam de Engelse Ambassade het standpunt in dat zij daar verder niets mede te maken had en dat wij maar moesten zien voor deze man een passende woongelegenheden te vinden, teneinde hem kwijt te raken.

Enig formeel bewijs tegen deze Engelsman heb ik niet, doch aan medeplichtigheid twijfel ik geen oogenblik, aangezien de paviljoens waar beide Engelsmen wonen, één geheel vormen en deze lieden iedere dag bij elkaar zijn.

Ik heb de Heer de Beus opgedragen om met dit Engelse standpunt geen genoegen te nemen en aan de Engelse Ambassade van mijn grote ontstemming te doen blijken over deze houding.

Te Uwer geruststelling deel ik U mede dat ik deze zaak zeker niet langer dan gedurende enige dagen zal aanvaarden. Ik zal U telegrafisch laten weten wanneer deze lieden mijn erf hebben verlaten. Mocht de Engelse Ambassade niet voldoende medewerking verlenen dan zal ik U zulks telegrafisch melden met het verzoek een *démarche* bij het Foreign Office in Londen te laten ondernemen en mijn beklag over de houding van de Engelse Ambassade te doen kenbaar maken.

Ik acht het vrijwel aan *chantage* grenzen dat men van Engelse zijde in deze zo optreedt omdat men begrijpt dat wij te fatsoenlijk zijn deze Engelsmen door de RIS te laten arresteren. Ik zou echter wel eens hebben willen zien hoe de Engelsmen opgetreden zouden zijn indien een Nederlander in soortgelijke omstandigheden misbruik van gastvrijheid had gemaakt. Wij moeten dit, geloof ik, ook weer bekijken in het licht van de houding in het bijzonder van de "colonial Britisher!"

Ik heb gemeend U dit verhaal zo uitvoerig te moeten schrijven opdat U op de hoogte bent wanneer Westerling t.z.t. een fantasie-verhaal gaat doen wat achteraf waarheid blijkt te zijn. Er moet dan gezegd kunnen worden dat, toen dit uit de verhoren die de Nederlandse Auditeur-Militair gehouden heeft, bleek, deze Engelsmen de deur werd gewezen. Het geheel doet dan echter nog meer dan belachelijk aan.

In het wezen der zaak is het niets anders dan een symptoom van het verval van de Europese koloniale maatschappij. Persoonlijk heb ik mij meer geërgerd aan de houding van de Engelse Ambassade dan aan de andere aspecten van de zaak.

Ik hoop dat deze brief U enige oogenblikken van amusement zal geven.

Met vriendelijke groeten,

M. de Beus

M. de Beus